Motion till riksdagen 1985/86:226

Björn Molin m. fl.

Fullmäktiges i riksbanken förslag om ändring i sekretesslagen (1980:100) m. m. (förs. 1985/86:11)

Mot.
1985/86
226–228

Fullmäktige i riksbanken har i september 1985 beslutat införa ett heltäckande rapporteringssystem för betalningar från utlandet, det s. k. BOK II. I det nu aktuella förslaget framläggs förslag till därav föranledda förändringar i sekretesslagen och i valutaförordningen. Förslagen till förändringar innebär att valutaförordningen ändras så att riksbanken får en generell rätt att avkräva envar uppgifter i den omfattning som riksbanken begär om betalningar till och från utlandet, samt att sekretesslagen ändras så att ett s. k. omvänt skaderekvisit införs.

År 1982 genomförde riksbanken det s. k. BOK I-projektet. Detta innebär en övergång till ADB-behandling av uppgifter som lämnas i samband med betalningar *till* utlandet. BOK I kan ses som en administrativ systemförändring. BOK II är emellertid inte en administrativ förändring utan en faktisk omläggning av rapporteringen av betalningar *från* utlandet. Det nuvarande systemet med försäljningsanmälan föreslås bli ersatt av ett system där valutabankerna på ADB-media skall rapportera samtliga betalningar från utlandet. De insamlade primäruppgifterna skall därefter ADB-lagras hos riksbanken. Företagens uppgiftslämnande ökar därigenom kraftigt. Uppgiftslämnandet i dag gäller *enbart* det valutainflöde som inte utgör betalning för varuexport. I praktiken innebär detta att fyra av fem betalningar från utlandet för närvarande är undantagna.

Den uppgiftsskyldighet som införs innebär att företagen på en särskild blankett skall lämna detaljerade uppgifter om varje betalning som de mottar från utlandet och som överstiger 25 000 kr. Företagen tvingas härigenom att lämna ut information som i affärssammanhang bedöms som ytterst konfidentiell, nämligen information om kunder och affärsförhållanden. Detta är från sårbarhetssynpunkt ett ingrepp i företagens konkurrenskraft. Det skapar också säkerhetsrisker för landet genom att i ett centralt dataregister lagra information om samtliga exportföretags betalningstransaktioner – ett slags kundreskontra över hela exportindustrin. Ett system där en centralbank på ADB-media lagrar information om enskilda affärsförhållanden uppfattas enbart negativt på de marknader där exportindustrin möter konkurrens från andra exportörer och hämmar härigenom svensk industris möjligheter att konkurrera på lika villkor.

Vi avvisar BOK II-systemet, men anser ändå att det finns skäl att genomföra den föreslagna förändringen i sekretesslagen.

Syftet med BOK II är dels att förbättra betalningsbalansstatistiken, dels att öka kontrollen av valutaregleringen.

1 *Riksdagen 1985/86. 3 saml. Nr 226–228*

Vad först gäller betalningsbalansstatistiken delar vi uppfattningen att den behöver förbättras. Det har emellertid förts fram tveksamheter huruvida BOK II-systemet som en statistisk metod kan avhjälpa de brister som i dag finns liksom olika typer av alternativa metoder för statistikändamålet.

Otvivelaktigt råder en osäkerhet om storleken på och förändringen av tjänsteexporten. Uppgifter om denna hämtas i dag in via valutaanmälningar till riksbanken. Riksbankens uppgifter korrigeras på årsbasis med uppgifter från enkätundersökningar som utförs av SCB.

Under utredningsstadiet av BOK II-projektet har olika alternativa förslag till lösningar av problemet med osäkerheten i betalningsbalansstatistiken presenterats. Enligt vår uppfattning bör arbetet på en bättre betalningsbalansstatistik fortsätta i samarbete med SCB och bl. a. Industriförbundet, Bankföreningen och Företagens Uppgiftslämnardelegation. Riksbanksfullmäktige har dock, av ej redovisade skäl i förslaget till riksdagen, avvisat dessa förslag.

BOK II-projektets kostnader för uppgiftslämnarna har inte heller redovisats i riksbanksfullmäktiges förslag till riksdagen trots att olika undersökningar har genomförts, som var för sig visar att en total rapportering kraftigt skulle öka industrins och bankernas kostnader för att administrera sina finansrutiner.

Vad sedan gäller kontrollbehovet är avsikten att BOK II-systemet skall ge riksbanken en möjlighet att kontrollera att förbud enligt valutaregleringen inte överträds. Valutaregleringen bygger på att en kontroll sker hos valutabankerna. Prövningen sker i samband med valutaanmälan och gäller i dag samtliga betalningar med undantag av de som utgör betalningar för varuexport.

Vår uppfattning är att valutaregleringen bör kraftigt liberaliseras i syfte att avskaffa den. BOK II behövs då inte för att kontrollera valutaregleringen. Det har heller inte redovisats några skäl eller någon erfarenhet som ger stöd för att införa en valutakontroll av betalningar från utlandet.

Om riksbankens förslag genomförs nu innebär detta dessutom att utökad valutareglering införs utan att riksdagen hunnit ta ställning till valutakommitténs förslag till en ny valutareglering.

Sammanfattningsvis anser vi således att riksbankens förslag går långt utöver vad som är nödvändigt från statistiska synpunkter, att det syftar till en av oss oönskad utökning av valutakontrollen, att det skapar stora kostnadsökningar hos företag och banker, samt att det strider mot önskemålet att minska krångel och byråkrati.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen avslår fullmäktiges i riksbanken förslag om ändring i valutaförordningen,

2. att riksdagen uttalar sig för att frågan om en förbättrad betalningsbalansstatistik måste lösas på sätt som redovisats i motionen.

3. att riksdagen uttalar sig för att frågan om omfattningen av valutakontrollen får vila i avvaktan på riksdagens ställningstagande till valutakommitténs förslag.

Stockholm den 29 november 1985

Björn Molin (fp)
Lars de Geer (fp) *Margitta Edgren (fp)*
Anne Wibble (fp)